

Recursos per a fomentar la parentalitat positiva: Fer de mare i de pare en situacions d'adversitat social

En els últims anys ha aparegut un gran interès per donar recolzament a les famílies en l'exercici de les seves competències parentals, entenent que es tracta d'una tasca vital molt complexa i exposada a múltiples alteracions en funció de qualsevol estressor familiar: manca d'ingressos, separacions i divorcis, dificultats de comunicació entre els progenitors, problemes per assumir les despeses del domicili, violència de gènere, consums de tòxics o problemes de salut mental en els progenitors o els infants entre d'altres. En tot cas, és una funció que depèn de les pròpies habilitats dels pares, però també del context social i de les pròpies característiques dels fills/es.

Segons la Recomanació (2006) 19 del Consell d'Europa sobre polítiques de recolzament en l'exercici positiu de la parentalitat, el terme de parentalitat positiva es refereix «al comportament dels pares fonamentat en l'interès superior del menor, que té cura, desenvolupa les seves capacitats, no és violent i ofereix reconeixement i orientació que inclouen l'establiment de límits que permeten el ple desenvolupament de l'infant».

A Catalunya la *Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*, en els seus articles 12 i 78 fa referència al deure dels poders públics d'oferir l'assistència necessària per a que les famílies puguin assumir plenament les responsabilitats parentals, així com per prevenir situacions de desprotecció infantil. Entenent que el benestar dels infants i adolescents està íntimament relacionat amb el de les seves famílies. És per aquest motiu que es fa necessari avaluar i intervenir sobre les famílies en risc social per elaborar programes de suport que permetin millorar i establir unes mínimes pautes de criança i la millora d'aquestes competències en pares i mares que sovint arriben a exercir la paternitat abans de temps, en condicions adverses i sense haver desenvolupat prèviament unes habilitats que li permetin afrontar la complicada tasca de la criança.

En un món canviant i amb xarxes familiars cada cop més reduïdes o envellides, es fa necessari pensar la tasca parental, no només des de la lectura dels últims *manuals de parenting* que en general tenen un ús restringit per a pares i mares amb una formació mitjana i superior, sinó des de grups propers de pares i mares que comparteixin experiències de criança, neguits, pors, anècdotes i aprenentatges vitals.

Una important pregunta a fer-se seria: *què vol dir fer de mare o pare? Quines habilitats necessito?*

Seguint a Belsky (1984), aquest afirmava que les tres competències bàsiques per afrontar la tasca parental serien la paciència, la resistència i el compromís. Autors més actuals com Barudy i Dantagnan (2010) estableixen com a capacitats parentals fonamentals l'aferrament i l'empatia cap a l'infant; i com a habilitats parentals els models de criança que han tingut els propis pares i que determinen l'exercici de la funció i la capacitat d'aquests de participar en les xarxes comunitària i socials del seu territori. Entén aquest autor que la

tasca parental no es pot exercir de manera aïllada i sense el suport dels agents socials i comunitaris de l'entorn.

A més, en contextos de risc social, seguint a Rodrigo i Martín (2008) els Serveis Socials Bàsics i Especialitzats han d'explorar àrees que constitueixen els mínims desitjables de la tasca parental i que han de permetre un desenvolupament adequat dels infants i adolescents. Serien les següents habilitats:

- **Habilitats educatives:** calidesa i afecte en les relacions, supervisions de l'assoliment dels fills/es, estimulació en els aprenentatges, adaptació a les característiques de l'infant...
- **Habilitats d'Agència parental:** capacitat per arribar a acords amb la parella, percepció ajustada del rol parental...
- **Habilitats d'autonomia personal i de recerca de suport social:** capacitat per buscar recolzament davant problemes personals o de criança en les xarxes formals o informals...
- **Habilitats per a la vida quotidiana:** control d'impulsos, assertivitat, habilitats socials...
- **Habilitats d'organització domèstica:** correcta administració de l'economia familiar, ordre i higiene del domicili, vetllar per la pròpia salut i la dels fills/es...

Tenint en compte que els progenitors en situacions de risc social tendeixen a sobreestimar les seves capacitats parentals per sobre del que observen els professionals que els atenen, és important que des dels agents de salut, socials i educatius més propers del territori es puguin oferir espais de trobada i de reflexió sobre la tasca de fer de pares, lluny de posicions culpabilitzadores per les pròpies pràctiques heretades o magistrals per part dels dinamitzadors d'aquests espais.

Així doncs, a Catalunya comptem amb diversos programes que poden resultar d'interès per a famílies i professionals i ofereixen recursos i guies molt útils per promoure bones pràctiques:

- [Créixer en família \(Departament de Drets Socials de la Generalitat de Catalunya\)](#).
- [Aprendre Junts, créixer en família \(CaixaProinfància de la Fundació "La Caixa"\)](#).
- [Programa de desenvolupament d'Habilitats Parentals per a famílies \(Consorti Sanitari de Barcelona – Àrea de Salut Pública\)](#).

Alguns d'aquests programes han estat promoguts en els últims anys pels Centres Socioeducatius de la Fundació Pere Tarrés i s'han dut a terme pels professionals de les pròpies entitats.

Per acabar, serà imprescindible seguir investigant sobre com millorar la tasca parental en un món cada cop més canviant, incert i que clarament vol deixar enrere les pràctiques rígides de criança que no conceben l'infant com un subjecte de ple dret.

Si com a professional t'interessa desenvolupar-te en aquest àmbit, consulta les propostes formatives a [Cursos d'infància, joventut i família - Pere Tarrés \(peretarres.org\)](http://peretarres.org)

Daniel Cañero

Psicòleg i docent de la Fundació Pere Tarrés